

רשימות קצרות

לבעית גבול האינפורמציה המותרת

בנוגע הוא עד כמה מורכבת וקשה היא בזמננו סוגית השמירה ה"בטחונית" על נתוני הצבאים של מדינה, טיבה של "מלחמה כל-כוללת", יש והוא הופך אף ידיעות לכלליות וטכניות, כרוניקה מקומית וכיו"ב, למקורות ידיעה חשובים ליריב. אמצעייה של הטכניקה החדשה מגבירים עשרת-מונים את האפשרויות להשגת הידיעות — "נזילתן". על אחת כמה וכמה אמורים דברים אלה במדינות, שמשטרן הכללי בנוי על חופש אינפורמציה ועל חירות פרטום, אשר יש והיא גובלת בהפקרת שלום הארץ. מקרה מענין — ויתכן כי גם מאלף — בתחום זה נחרש בשלהי 1953 בארה"ב. העתונות הצמיחה לו כנפים — והרי מן המסופר בה:

מהירות לו כשל ג'יפ — וכוח-מחצו כשל שלושה טנקים מן הסוג הרגיל; מנועים הפועלים ללא-רעש — לנחתות המשמשות לפשיטות-פתע.

והרי עוד מעשה — בסמיכות-זמן לנ"ל — המספק מזון למחשבה ולהרהור, מעשה, אשר אף הוא פתח פתח ל"סידור" חשבונות "ע"י עתוני אמריקה, שנאשמו לא-פעם בהפקרת אינפורמציה חיונית — ועתה יכלו להצביע על קלקלת מוסדות צבאיים גופם. המדובר הוא במקרה כה חמור — ומשונה — עד שהגיעו הדברים להתערבותו האישית של נשיא ארה"ב עצמו — מר (גנ') אייזנהאואר:

נבחר, כי מהדורתו החדשה של מדיירה-טלפונים של לשכת-התימוש לצי-ארה"ב, מכילה לא רק שמות ומספרים — כי אם אף פירוטים ארגוניים וציונים מפורשים למפעלי-פיתוח-וייצור סודיים — כך, למשל, לא-פחות מאשר רשימה מקפת של מפעלי-הפיתוח של קליעים-מונגחים אשר ללשכת-התימוש; וכ"א יודע ומבין עד כמה חיוני כיום נושא זה. הפעם צריכה היתה אינפורמציה רבת-ערך זו לעלות לדורשיה ב"ו ורבע דולר — מחירו של המדריך, אשר ניתן לכל אחד לרכשו.

מקרים כאלה ודומיהם — והרי כאן הוזכרו רק הגיי-לויים שהנם יוצאי-דופן לכל הדעות — מציגים בעיות לא-קלות בפני קציני-המודיעין-והבטחון של ארה"ב — וודאי גם של מדינות לא-מעטות אחרות. בענין זה מת-הלכות הערכות פסימיות, של הסוברים כי לא ניתן עוד למצוא-תקנה לנוק שנגרם בדרכים אלה. יש המצביעים על כך שבברית-המועצות, ובמדינות הנוהרות אחריה, אין איש יכול להשיג ידיעות אף על נושאים כה בלתי-מסוכ-נים, לכאורה, כיבוליהם של תפוחי-האדמה, למשל, או מה הם סוגי משחות-השינים שמייצרים באותה מדינה. באר-צות המערב — עכ"פ, באלו שבהן נהוג משטר דמוקרטי — שומרים אומנם בסודיות רק אינפורמציה-צבאית מן הסוגים שסומנו במפורש; אולם, אף בארצות אלה חייב סוכן-אויב לעבוד קשה, להעסיק רשת שלמה של מרגלים, להוציא כפסי-תועפות ולהסתכן סיכון מתמיד — כדי להשיג תרשים של מטוס חדש, או רשימת יחידות-הצי שבאזור מסוים. ואילו ארה"ב הרחיקה-לכת בחיפוש המקור רות-לידיעת המתרחש בהן בתחום צבאי והגנתי.

ועדותיהם של הסנט ובית-הנבחרים האמריקאים נזה-רות להזמין מיניסטרים, ראשי הפקידות — ואף מפקדיהם של הכוחות-המוזיינים — להופיע בפניהן ולהעיד על בחינה זו או אחרת של פעולת המוסדות הנתונים לאחריותם. ולע-תים קשה למנוע בעד דברי העדות (שהנה חובה על עדים מוזמנים אלה) כי יתפרסמו אח"כ אף ברבים. אך רק לעתים רחוקות מגיעות בדרך זו לידי פרסום ידי-עות, אשר נחשבו לסודיות במידה רבה כל-יך, כפי שקרה במקרה האמור. "משרד המדפוס הממשלתי" שבושינגטון, הוציא דו"ח רשמי (בן 1700 עמוד) מישיבות-שמיעת-העדות של "ועדת-המשנה לועדת-ההקצבות לשנת-התקציב 1954", של בית-הנבחרים לארה"ב. ותוכנם — כמוהו כהשללת-פצצה.

אותו דו"ח עומד על לא-פחות-ולא-יותר מאשר מאתים ומעלה נושאים ועניינים שנחשבו כסודיים-בתכלית. וכפי שמאירה כתבה מושינגטון, מרץ וכספים לרוב הושקעו על-ידי מוסדות בטחון אמריקאיים כדי לקיים את סו-דיותם זו — והנה הופקרו בגילוי לב רב, לכל עין הפצה, יתכן לומר כי לפני כך, היתה השגת ידיעות על כל ענין מהעניינים שבאותו דיון-חשבון עולה לסוכן-אויב, כדולרים לא־לפים ובשעות-מאמצים למאות. ואילו עתה, אין הוא צריך עוד אלא לקנות לו את הדו"ח כולו, על 1700 עמודי הגדושים אינפורמציה סודית, במחיר הצידולר. אין תימה שכתבו של עתון אמר בהזדמנות זו, כי שוא הם הדיבורים על "חוסר אחריות בטחונית" מצד העתונות, שעה שמוס-דות-ממשלה עצמם מפצים אינפורמציה סודית ללא-סיג.

בין החידושים והשכלולים החיוניים שתוארו בדו"ח בפרוט רב, היו: תוה אסומי חדש, שטחו כ-55 ק"מ (לתוח האטומי בו הומשו לא-זמן כמה סוללות כבדות בארטיילריה של ארה"ב, טוח של 32 ק"מ); מכשיר משוכלל של ראדאר (I.F.F. Identification Friend or Foe), היינו — "מבחין בין אוהב לאויב", העשוי לזהות מטוסים — "הלנו הם אם לאויבנו" — בטוחים עד ל-130 ק"מ (הטוח המכסילי של מכשיר-הראדאר מסוג זה הנמצא עתה בשימוש הינו 22-23 ק"מ); מכשיר ראדאר מיטלטל חדש, לשימוש הרגלים בקוי החזית; טנק קל חדש, אשר